

FOTOKUNST

“Uanset om vi taler om det analoge eller det digitale fotografi, er det realismen i det visuelle udtryk, som adskiller fotografiet fra de andre billedmedier.”

INGRID FISCHER JONGE
fotohistoriker, forfatter og projektseniorforsker ved
Statens Museum for Kunst.

Billede: Torben Huss, The Hippie Trail, Ung mand med fårepels, Afghanistan, Detalje 1960erne.

ANMELDELSE

AFTOVE THAGE

VERDEN VENTER

TORBEN HUSS' REJSEPAS TIL VERDEN

THE HIPPIE TRAIL PÅ DAVIDS SAMLING

Torben Huss, The Hippie Trail, Forårsfestivalen Holi er en stor karnevalistisk farvefest, (detalje). Pushkar, Rajasthan, Indien i 70erne.

Fotografiet skriver historie. Og det fungerer, som filosoffen Roland Barthes skrev, som et kejsersnit i verdenshistorien. Ingen kunne længere tvivle om fortidens eksistens. På udstillingen, *The Hippie Trail*, ser vi fotografier optaget i 1960'erne og 1970'erne. Billeder af en verden, der har ligget der siden Metusalem, og som endnu i begyndelsen af anden halvdel af 1900-tallet stort set havde bevaret sit særpræg.

Et gammelt lastskib ankret op i Istanbuls havn ligger klos op ad Süleimaniye-moskeen. På et af de første fotografier i udstillingen trækker Torben Huss' (f. 1941) fotografi fra Det Gyldne Horn mere på renæssancekunstner Melchior Lorcks (1526/27-1583) illustrationer fra sin arabiske rejse i 1550'erne end på nutidens turistfotografi. Kajplads ved Det Gyldne Horn optog Huss i 1965. Årstallet er forså vidt ligegyldigt, her kommer tidsfaktoren ind, og gennem fotografiet oplever vi, at tiden siden 1965 har gjort større indgreb i tingenes verden end de foregående godt 400 år.

Torben Huss begyndte at rejse i 1962. Han gik ud af landevejen som vagabond med en hjemmesyet rejsetaske over skulderen. Han vidste ikke, om turen sluttede i Køge. Den endte med at vare et år og vejen førte ham til Nepal. Et land, han dengang end ikke havde hørt om. Torben Huss' fotografier er, som alle gode fotografier, containere af tid - og af tidløshed.

The Hippie Trail

The Hippie Trail på Davids Samling præsenterer sig med et billede af en ung afghansk mand, netop ikke en hippie, men én, som overfladisk set ligner en, eller rettere vores indre billede af en hippie. Dualismen er karakteristisk for fotografen Torben Huss. Læg mærke til, at den ægte afghaner bærer pelsen udad, ikke indad som hippierne. Og sådan er der mange finurligheder gemt i Huss' billedarkiv. Huss viser os den skinbarlige virkelighed fra sine rejser, det han også kalder 'det store spil'. Man kunne tro, at Huss selv var en hippie. Men sådan betegner han ikke sig selv, han var 'hip' men snarere en beatnik, ligesom de amerikanske hitchhikere. Selvom, siger han med et smil, '... jeg gjorde de samme ting'. Dels gjorde han det før hippierne, dels havde han et andet sigte. Han var en af dem, der tidligt fornemmede

den mærkelige opbrudstid, som bl.a. betød, at verden var åben. Han rejste, fuld af tillid og blev stort set mødt med venlighed og åbenhed. Torben Huss smiler meget, og det smil, der nærmest blænder, er udstillingens slutbillede, hånd i hånd, arm i arm, Torben og Mahesh, Rajasthan fra 1970'erne. Det er dette år, 2018, jubilæumsår for *The Summer of Love* (1967), studenteroprøret, 68-generationen, men det er ikke af den grund alene, at Davids Samling viser *The Hippie Trail*. Huss rejste og rejser i og fotograferer dele af den islamiske verden: Tyrkiet, Iran, dele af Indien. Hans fotografier spejler de verdner, der i dag er ét, og det største af Davids Samlings indsamlingsområder, hvortil de fascinerende islamiske miniaturemalerier hører. Davids Samling rummer i dag en af Europas største islamiske samlinger, der strækker sig fra det 7. til det 19. århundrede, i samlingerne spejles denne verden historisk-geografisk og kulturhistorisk. Fotografiet "Kebabsælger ved skole, Herat, Afghanistan" fra 1960'erne er som taget ud af et miniaturemaleri, bare her i sort-hvid.

Huss' landskaber

Mange af Huss' fotografier er storslåede landskaber. Landskaber, der får os til at erindre steder, vi aldrig har været. Fotografierne er tidsbilleder og minder os om begrebet tid. Han viser os de gamle og fremmede verdner, så vi er klar over, at han dengang faktisk foretog en tidsrejse, der både gik tilbage, men også fremad. Det var ikke antropologen eller geografen, der rejste ud. Rejsen, for vagabonden Huss, var igangsat af den franske forfatter André Gides roman Jordens frugter. I den skriver Gide, at de frugter, vi næres af her på jorden, er længslen efter det oprindelige. Gide fremskriver i sit første hovedværk troen på en grænseløs panteisme. For at opnå den, må det allerførst begynde med aflæring. Det er ikke svært at se - og forstå - at ung-

dommen fra 68, født under 2. verdenskrig, tog samfunds- og institutionsomvæltende handlinger til sig. Huss udtaler i interviewet i kataloget, at han betragter sit fotografi som feltarbejde: "Det er derude, det sker. Derude hvor jeg er på opdagelse og drives frem af nysgerrighed, hvor mit blik møder billedet, og jeg vælger vinklen."

En fotograf uden efternavn

Torben Huss kunne kun med besvær findes, da museet havde besluttet sig for at vise udstillingen, der markerer sommeren 1968 og ungdommens rejser til det fjerne Østen, ikke mindst til Nepal, udødeliggjort af Steppeulv-musikeren Eik Skalø, som Huss også har portrætteret. Det er karakteristisk, at den rejsende fotograf Torben Huss lever et tilbagetrukket liv her i Købehavn. Tider og moder skifter. Hvad ungdommen foretog sig i '68 ligger langt væk fra nutiden, og hvad et stadig mere kræsent kunstpublikum forventer at opleve. At tage ud at rejse i hele og halve år og vende hjem med et diasshow, som man indkaldte vennekredsen til at dele med sig, var dengang konceptet.

Der findes i Danmark to rejsende fotografer, og det er Torben Huss og senere Jacob Holdt. Var man interesseret i fotografi og verden, opsøgte vi de dengang sjældne seancer, som de to engagerede og ivrige rejsende afholdt. Torben Huss' fotografier er karakteristiske med deres vægtløshed og store himmelrum. På himlen er der underholdning nok. Det har der altid været for betragtere af rummet, der ved siden af videnskaben oplives af vores drømme, myter og religion. Alle elsker de nære skyer. De er endda det eneste, som er tilbage at holde af for "Den fremmede" i den franske digter Baudelaires mismodige prosadigt - det første i hans *Spleen de Paris*. Ib Michael, som har rejst med Huss, citerede netop dette Baudelaire-digt ved åbningen af udstillingen. Man kan også få den tanke, at »

ANMELDELSE

» Torben Huss gik med de vilde vinde. For bag de smukke billeder ligger fortællingerne om, hvad livet på de kosmiske veje kostede. Kun to personer på fotografierne er i live i dag. Torben Huss er den ene. Den fremmede, som hverken kender til familie, venner, fædreland, skønhed endsige guld, og som på spørgsmålet om, hvad han, den besynderlige fremmede, da elsker, svarer:

"Jeg elsker skyerne... skyerne, som drager forbi... dérude... de vidunderlige skyer!"

Transcendens

Det Huss formår som rejsende fotograf, er paradoksalt nok en koncentration om sit eget. Han har ikke nødvendigvis haft et formål. Han har ignoreret det uopnåelige at vise ét Indiens-billede, og i stedet koncentreret sig om sin helt egen tone og særpræg. Det opleves kun stedvist på udstillingen. Det har at gøre med billedudvalget, der, som jeg forstår, er foregået i et samarbejde, og hvor kurator Peter Wandel har foreslået flere af billederne. Torben Huss har ikke haft mulighed for at vise en suite af fotografier, der koncentrerer sig om ét moment eller én fortælling. Der ses en optakt til det i det desværre kun begrænsede udvalg af billeder fra Iran. Her ses en serie, der viser Huss' medrejsende i en tilstand eller med en stilstand i gruppen, hvor noget nyt til-

syneladende skal formuleres. Som beskuer forstår man ikke noget, men fascineres af det gådefulde i ansigtsudtryk og kropsholdninger. Ved tidligere lejligheder, må det bemærkes, er udvælgelsen sket på samme måde, for eksempel på udstillingen i 1990 Det fremmede på Ny Carlsberg Glyptotek. Spændet i udstillingen er enormt: Danmark, Tyrkiet, Iran, Afghanistan, og Indien er repræsenteret. Udstillingen er hængt prisværdigt klart op. Man følger den i et flow fra udgangspunkt til de fleste af rejsernes endemål, Indien. I det sidste rum kan man opleve et diasshow med farvebilleder fra Indien optaget i 1960'erne og 70'erne, samt høre indisk musik, som fotografen har valgt. Her får man alle Indiens farver slynget ind på nethinden og kan sammenligne, hvad de sort-hvide billeder formidler, og hvad farverne gør. Det er et must at læse introduktionsteksten på væggen ved indgangen til udstillingen, hvor man på sin højre side har Huss' fotografier fra 1960'ernes Danmark, København ved Nørreport, småkedeligt og tidstypisk. Vi ser tre friske, unge mænd, der er på vej. Spænding og forventningen lyser ud af dem. På et andet fotografi ses en avisioskiosk, hvor spisesedlerne beretter om en jernring omkring Paris - vi er i 1968. Torben Huss siger i interviewet til kataloget:

"At tage kameraet med på rejse var helt

naturligt. Der skete meget i løbet af 60'erne, og både verden og jeg forandredes. Men allerede den første rejse rykkede noget i mig og udvidede min virkelighed. Og det var også under de tidlige rejser, jeg opdagede, at billederne fik stadig større betydning for mig, det var her, fotografen i mig langsomt fødtes og blev sig bevidst."

Det uskyldige blik

Huss tog ud for at rejse, ikke for at fotografere, og han rejste i store stræk stort set alene. Ved gensyn med Huss billeder fra 1960'erne og 70'erne spekulerer jeg. Hvorfor fotograferede han? Mens jeg går rundt med Torben Huss, og han fortæller om billederne, giver han udtryk for sin egen undren over, hvorfor han ikke havde taget billeder dér og dér. Ud over en udstrakt tilid til verden er Torben Huss en person, der åbenlyst trives med Østens sensualiteter, og hvor den dybeste af alle er selve fornemmelsen for sandhed. Han har respekt for det, der er større end os selv og måske også mere interessant. Det, fotografen her giver tilbage til beskueren, er oplevelsen af at være inkluderet. Det er dét, man erfarer på udstillingen The Hippie Trail. Selvom vi hæfter os ved stednavne, årstal og medrejsende, er dét der står tilbage fotografiernes åbenhed.

Torben Huss fortæller om, at han længe havde tænkt på at give tilbage. Og i 2005 realiserede han det. Han arrangerede en udstilling i Jaipur og Jaisalmer, Giving Back the Images. Han fik fremstillet flytbare vægge, fremkaldte store kopier og havde hjemmefra kopieret en række portrætter af de mennesker, han havde fotografert for mange år siden. Udstillingen fandt sted ude i gaderummet, for at alle kunne komme til at se den. Folk kom strømmende til, genoplevede, hvordan deres by havde set ud, fandt bedsteforældre, onkler og tanter, som de nu kunne få et billede med hjem af. Torben Huss er en fri fugl og en fritgående fotograf. Der hersker en tidløshed og ro over hans billeder, der, som Ib Michael sagde ved åbningen, "... bliver taget indefra". Det siges, der er to typer fotografer. Dem der finder, og dem, der opfinder. Torben Huss hører til de første. ●

Udstillingen kan ses frem til d. 28. oktober 2018.

Torben Huss, Kvinder med vandkrukker, Thar ørkenen Rajastan, Indien, 1970erne.

Øverst: Torben Huss, Fra udstillingen The Hippie Trail, Liv omkring brønd i Thar ørkenen i den indiske delstat Rajasthan i 70'erne.
Nederst: Torden Huss, Fra udstillingen The Hippie Trail.